

Координационен механизъм за тормоза в училище

Насилието между деца в училище обхваща широк спектър от прояви.

То е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват.

Последиците от насилието в училище са особено тежки и продължителни и силно

привличат общественото внимание. Българската дума, която отговаря най-точно на явлението е „тормоз”

Какво е насилие: В България в официална употреба е дефиницията на насилието, дадена в & 1, т.

1, 2, 3, 4 на допълнителната разпоредба на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето. Две от определенията имат пряка връзка с насилието от деца върху деца, което е обект на настоящия механизъм.

Физическо насилие е „причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдания без разстройство на здравето”. Психическо насилие „са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда”.

Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

1. Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;

2. Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот

3. Повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Тормозът може да обхваща много широк спектър от поведения. Тормозът може да се

състои от преки нападения (удряне, заплаха или принуда, дразнене, подигравка, наричане

4с обидни прякори, сексуални забележки, открадване или повреждане на лични вещи)

основни групи:

Физически тормоз

-блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затварян е в някое помещение;

Вербален тормоз

-подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психичен тормоз

-подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз

-избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране.

Физическият тормоз е формата, която възрастните най

-често забелязват и затова често мерките за справяне обикновено са насочени именно към нея.

Психическият и

социалният тормоз по-трудно могат да бъдат установени, тъй като те не са така видими, а и децата от своя страна нямат нагласата да споделят с възрастните за своите

преживявания. В много случаи социалният и психическият тормоз, като обидните думи и прякори, социалното изолиране и другисе подценяват считат за нормална част от процеса на социализация и израстване на децата.

Тормозът, независимо от това как се упражнява е деструктивен и опасен вид насилие.

Следователно усилията за справяне с насилието от деца над деца в училище трябва да бъдат насочени към всички проявления на това явление, а не само към неговите физически форми. Разпознаването на физическото насилие

включва следните физически и поведенчески показатели:-различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, пос

-неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едносрични отговори; безпокойство и крайности в поведението от агресивност до пасивност;

-лоша представа за себе си децата смятат, че са заслужили насилието;

-прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него; влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;

-влошаване на успеха и чести отсъствия от училище;

-чести отсъствия от определени часове, например физическо;

Разпознаването на психическото насилие включва следните физически и поведенчески показатели:

-детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си;

-агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието,

упорито непослушание, самонараняване;

-внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или нивото на развитие на детето;

-бягане и криене, включително зачестили бягства от училище;

-загуба на доверие, неучастие в общите занимания в училище, ниска самооценка;

-употреба на алкохол, медикаменти,

психосоматични симптоми.

Тормозът може да бъде реален или

виртуален

Бурното развитие на електрон. комуникации през последните години доведе до нарастване на проявите на насилие, които се извършват чрез интернет или мобилен телефон. Тук спада разпространяването на

-обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронна поща, Skype или Facebook; разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го

унижават;

-снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки

или видео в интернет или други канали без негово съгласие,

Един от признаците, че дете може би е жертва на кибертормоз е рязката смяна на настроението и поведението му при използване на интернет или получаване на обаждане по мобилен телефона напр. детето става мълчаливо

Основният принцип е прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и

последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда

1.Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които най-общо имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието.

Комплексът от превантивни мерки трябва да включва всички възможни аспекти и форми на тормоза

, ясно да фокусира вниманието върху участието на всички групи и да се планира на три нива

-класна стая/паралелка, училище, общност

Дейности на ниво клас

За работата на ниво класна стая следва да се прилагат всички форми на групова

работа, дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит, като се използват възможностите начаса на класа, предмети от задължителното учебно съдържание, различни извънкласни и извънучилищни дейности.

Необходимо е да се извеждат теми от учебното съдържание, които могат да се използват за работа и анализ по проблема насилие, свързани с правата на децата, ценностите, социалните роли, функционирането

на групите и институциите и т.н.Целта е да се създаде пространство, в което се говори открито за тормоза и се работи

за формирането у децата на нагласи и социални умения, недопускащи насилие като например емпатия, толерантност и уважение към различията решаване на конфликти и др. Децата трябва да се стимулират

първо сами да дават отговори на поставените въпроси, а след това да се предлагат официални дефиниции

Основните теми могат да бъдат:

1.какво представлява тормозът, разпознаваме ли го и как можем да

докладваме за случаи на тормоз;

2.какви са преживяванията на извършителя и потърпевшия (някои видове поведение като присмиването може да изглеждат като игра или шега, но обиждат и водят до негативни емоции у този, към когото са насочени и той да се чувства унижен или заплашен);

3.как се чувстваме когато видим прояви на тормоз и какво правим;

4.какво можем и искаме да направим;

5.кои са основните ценности, правила на поведение, които следва да приемем;

6.как можем да ги прилагаме.

Разглеждането на последната тема следва да завърши с изработването на общи правила на поведение и договаряне на процедура, в случай на нарушаване на правилата.

Въпреки че това са дейности на ниво класна стая, те могат и е важно да се приложат и с родителите, и с учителите.

Паралелно с дейностите в клас е необходимо да се провеждат и дейности, които обхващат цялата училищна общност.

Дейностите на ниво училище включват:

1. обобщаване на всички предложения за правила на поведение и ценности, направени от класовете и формулиране на общо училищни ценности и правила, които да бъдат част от училищната политика;
2. договаряне на единен механизъм, включително разписани ясни отговорности, за реагиране при всяка проява на тормоз и насилие;
3. разработване на предложения за промени в Правилника за дейността на училището и обсъждането им с училищната общност;
4. приемане на съгласуваните промени;
5. прилагане на програми за развитие на личните и социалните умения на децата;
6. подобряване на системата от дежурства с оглед обхващане на местата, в които на етапа на оценка е установено, че се извършва тормоза;
7. подобряване на системата за съобщаване на случаи на тормоз (въвеждане на нови форми и канали, гарантиране на конфиденциалността);
8. включване на експерти, родителите и самите ученици в процеса на създаване и реализирането на всички интервенции;
9. използване на подхода за работа с връстници (peer education), които трябва да станат естествените помощници при реализирането на всички видове интервенции както по отношение на децата, които са обект на тормоз, и насилниците
10. повишаване квалификацията на учителите за работа с програмите, включително реализиране на специализирани тренинги за определени категории от работещите в училище за справяне с критични ситуации
11. ясно разпределение на конкретни отговорности на всички възрастни в училището, вкл. дежурства на определени места;
12. разработване на стъпки за привличане на родителите;
13. разработване на процедури и механизми за осигуряване на непрекъснато съгласуване на интересите и потребностите на отделните групи, съставляващи училищната общност;
14. осигуряване на реални партньорства с външни на училището служби, организации и специалисти;
15. насочване към основни здравни и социални услуги за децата и семействата. Привличането на родителите е важна част от реализирането на училищната програма и важно условие за нейната ефективност.

Родителското съдействие може да има различни измерения като:

1. родители специалисти от областта на помагачите професии (психолози, социални работници, лекари,) или други професии, които могат да бъдат полезни, включително журналисти, спортисти, драматурзи, композитори, *музиканти*, художници, режисьори и други, с чиято помощ могат да реализират ценни училищни инициативи и други;
2. родители, които могат да се включат в групи за придружаване на определени групи деца по пътя от дома до училището;
- Зродители, които могат да станат посредници между училището и родителите или други организации и институции;
4. родители, които могат да осигуряват ресурси в натура, услуги за изпълнение на училищните дейности